

ми ежегодно умирает 10–12 тысяч человек. Такой стремительный рост количества наркозависимых граждан привел к тому, что Украина стала одним из лидеров среди Европейских государств по темпам распространения наркомании. 70 % наркоманов – молодые люди до 25 лет. Женская наркомания в Украине (в процентном соотношении) – самая высокая в Европе. В Украине каждый пятый потребитель инъекционных наркотиков – ВИЧ-инфицированный. По оценочным данным (в 2011 году), от 278 тыс. до 387 тыс. потребителей инъекционных наркотиков в Украине составляют, за исключением Российской Федерации, наибольшую по численности группу в Европе. Распространенность употребления инъекционных наркотиков в стране оценивается от 0,88 % до 1,22 %, что также превышает среднемировой уровень в 0,31 %. В действительности распространенность ВИЧ среди потребителей инъекционных наркотиков значительно выше в некоторых регионах Украины; так, в Николаевской области распространенность ВИЧ среди указанной группы достигает 43,8 %, в Днепропетровской области – 41,3 %, а в Черниговской области – 37,5 %.

ЕКОЛОГІЧНА НЕБЕЗПЕКА ФІТОТОКСИКАНТІВ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ОТРУСНЬ

В.В. Волощенко¹⁾, М.В. Волощенко²⁾

¹⁾ Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

²⁾ Національний фармацевтичний університет, м.Харків

Серед факторів небезпечних для життя людини загальновідомими є біологічні, до яких відносяться певні макроорганізми та патогенні мікроорганізми. Незважаючи на біологічне походження, інтоксикація отруйними рослинами є розповсюдженим видом «хімічних» хвороб.

Отруєння відбуваються переважно в теплий час року – навесні, влітку або восени у туристів, що вживають у їжу незнайомі рослини або неві-

домі гриби, а також у дітей, яких приваблює красивий і яскравий зовнішній вигляд багатьох неїстівних ягід і рослин. Причиною гострих отруєнь фітотоксикантами може бути самолікування – прийом настоек і відварів із трав.

Розрізняють власне отруйні рослини, що містять хімічні речовини, токсичні для людини, і культурні рослини, отруєння якими можливі внаслідок зміни їхнього хімічного складу або зараження грибками при неправильному збереженні, як, наприклад, це буває з зерном або картоплею, що перезимувала у полі. Діючою речовиною отруєних рослин є різні хімічні сполуки, що відносяться переважно до алкалоїдів, глікозидів, сапонінів, кислот (синильної, щавлевої), смол, вуглеводнів тощо.

Алкалоїди являють собою складні органічні сполуки, що містять вуглець, водень і азот. Їхні солі добре розчинні у воді і швидко всмоктуються в шлунку і кишечнику. Процес утворення і накопичення діючих токсичних компонентів у отруйних рослин різниться і залежить від стадії їхнього розвитку, місцевих екологічних (кліматичних, ґрунтових і т. д.) умов. Найбільш розповсюдженими отруйними рослинами є аконіт (борець), білена, беладона, боліголов плямистий, віх отруєний (цикута), дурман, конопля індійська, мак снотворний, тютюн, чина посівна, чистотіл, рицина, молочай, паслін, конвалія, наперстянка, чемериця та ін.

При недотриманні правил збереження токсичною може стати позеленіла картопля, в якій утворюється велика кількість алкалоїду соланіну, що викликає виражені диспептичні розлади. Подібні явища розвиваються при вживанні в їжу сирі квасолі, головним чином білої, а також сирих горіхів. Токсичних властивостей може набувати мед бджіл, що збирають нектар рослин з отруєним пилком.

За вибірковою токсичністю рослини можуть бути поділені на отрути з переважним впливом на центральну нервову систему, серце, шлунково-кишковий тракт, печінку, шкірні покриви. За перших ознак гострого отру-

ення фітотоксинами треба негайно викликати лікаря і відправити потерпілого в лікувальну установу. До прибуття «швидкої» необхідно очистити шлунок: випити 1–2 склянки теплої води з кухонною сіллю (1/2 чайні ложки на склянку води) або соди (1 чайна ложка на стакан) і викликати блювоту. Цю процедуру повторюють 3–4 рази. Як сорбент можна застосувати 6–8 таблеток карболену (активоване вугілля).

Профілактика гострих інтоксикацій рослинними отрутами складається з неухильного виконання наступних правил: 1) не використовувати в їжу незнайомі рослини і гриби; 2) не вживати в їжу широко відомі культурні рослини (картопля, зернові, гречка, горох і т. д.), що неправильно зберігалися і зимували у полі; 3) не приймати усередину без узгодження з лікарем приготовлених у домашніх умовах настоек з лікарських трав; 4) не збільшувати самовільно дози призначеної лікарем і виготовленої в аптеці настойки; 5) не дозволяти дітям, особливо молодшого віку, самотійно, без контролю з боку дорослих, збирати гриби і ягоди; 6) не довіряти своє життя і здоров'я особам без спеціальної медичної освіти, що пропонують для лікування хвороб «чудодійні» лікарські засоби, виготовлені ними з рослин.

РІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ – У ЯКІСНОМУ НАВЧАННІ І СВОЄЧАСНОМУ ПОПЕРЕДЖЕННІ

В.І. Рінкман, Г.І. Гаража

Лозівська філія Харківського автомобільно-дорожнього технікуму

Навчання студентів починається з підготовки викладача. Діяльність всього колективу щодо безпеки ґрунтується на поєднанні трьох факторів: формуванні високої культури безпеки, впровадження сучасних інженерно-технічних та освітніх заходів і підвищення рівня освіти в галузі екології, безпеки життєдіяльності та охорони праці.